

Haksız Rekabet ile Rekabet Hukuku Arasındaki İlişkinin Fiyat Tarifeleri Kapsamında Değerlendirilmesi^(*)

Evaluation of the Relationship between Unfair Competition and Competition Law in the Scope of Price Tariffs

Arş. Gör. Pınar UZUN-ŞENOL^(**)

Öz

Özgür ve dürüst rekabetin yasal dayanakları ve bu anlamda etkin bir rekabetin teminatı olan haksız rekabet ile rekabet hukukunun terminolojik açıdan birbirine benzemesine rağmen farklı hukuk alanlarını oluşturmaları, yakın ilişki içerisinde oldukları gerçeğini değiştirmez. Nitekim her iki disiplin de etkin bir rekabetin sağlandığı piyasayı düzenlemekte birlikte görev edinmiştir. Bu sebeple rekabet yasaları hem özgür hem de dürüst rekabet ortamını birlikte sağlamaya çalışmalıdır. Özgür rekabet ancak yasal sınırlar içinde, dürüstlük ilkesinin hâkim olduğu bir ekonomik düzen içerisinde mümkün olur. Bu durum her iki alanın her zaman karşılıklı etkileşim içinde olduğunun bir kanıtıdır.

Haksız rekabet ile rekabet hukukunun etkileşim içindeki oldukları konulardan biri, fiyat serbestisi ilkesinden yoksun ve içeriğinde fiyat tespiti amacını taşıyan fiyat tarifeleridir. Esasen rekabet hukukunun konusunu oluşturan fiyat tarifeleri, haksız rekabet hukuku kapsamında Yargıtay kararlarına da konu olmuştur. Her iki disiplinin fiyat tarifelerine yaklaşımı, birbiri ile çelişecek şekilde değil, aksine, aynı paralelde ve tamamlayıcı nitelikte olmalıdır.

Anahtar Kelimeler

Haksız Rekabet, Rekabet Hukuku, Fiyat Tarifesi, Dürüstlük İlkesi, Özgür Rekabet.

Abstract

The legal basis of free and fair competition and the guarantee of effective competition in this sense, although unfair competition and competition law are similar in terms of terminology, the fact that they constitute different areas of law does not change the fact that they are in close relationship. As a matter of fact, both disciplines have taken on a task together in regulating the market where effective competition is ensured. For this reason, competition laws should try to provide

^(*) Makale geliş tarihi: 04.11.2021 - Makale kabul tarihi: 17.11.2021.

Bu çalışma, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Bölümü Anabilim Dalında Arş. Gör. Pınar UZUN-ŞENOL tarafından, Prof. Dr. Murat Alışkan'ın danışmanlığında hazırlanan, "Haksız Rekabet ile Rekabetin Korunması Alanları Arasındaki Hukuki İlişki" isimli doktora tezinden üretilmiştir.

^(**) Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Özel Hukuk Bölümü, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı.

E-posta: puzun@fsm.edu.tr.

Orcid No: <https://orcid.org/0000-0002-1660-316X>.

both a free and fair competition environment. Free competition is possible only within legal limits, in an economic order dominated by the good faith principle. This is a proof that both fields are always in mutual interaction.

One of the issues in which unfair competition and competition law interact is price tariffs, which lack the principle of price freedom and aim to determine prices. Price tariffs, which essentially constitute the subject of competition law, have also been the subject of Supreme Court decisions within the scope of unfair competition law. The approaches of both disciplines to price tariffs should not contradict each other, on the contrary, they should be parallel and complementary.

Keywords

Unfair Competition, Competition Law, Price Tariff, Good Faith Principle, Free Competition.

Giriş

Rekabet, ticaret serbestisinin tabi bir sonucu olarak gelen özgürlük olsa da bu özgürlüğün sınırsız olduğunu kabul etmek mümkün değildir. Bu süreç ancak belirli kuralların hâkim olduğu bir düzende varlığını sürdürebilir. Rekabet düzeni içerisinde zarar gören veya görme tehlikesi altında olan katılımcıların korunması özel hukukun alanına girer. Eşitler arasındaki ilişkileri düzenleyen özel hukukun ilgilendiği bu alan haksız rekabet hukukudur. Haksız rekabet hukuku, piyasa katılımcılarının ekonomik faaliyette bulunma hakkının dürüstlük kuralı kapsamındaki sınırlarının aşılması suretiyle oluşur. Öncelikle piyasanın rekabetçi yapısının bir düzen içerisinde varlığının tesis edilmesi gerekir. Ardından var olan bu düzenin zarar görmemesini sağlayacak tedbirler alınarak, rekabet sürecinin düzen içerisinde devamını daim kılmak önem taşır. Bu düzeni kuracak kurallar bütünü de rekabet hukukudur.

Haksız rekabet ile rekabet hukuku birbiriyle etkileşim içinde olan alanlardır. Birlikte vardıkları sonuç verimli ve düzenli bir ekonomik piyasanın varlığıdır. Varılacak bu sonuca hizmette, rekabet hukuku genel ekonomik yararı arttırmaya çalışırken özgür rekabeti, haksız rekabet hukuku da katılımcılar arasındaki ilişkilerde bir kişinin ekonomik özgürlüğünün diğer bir kişiye zarar verecek şekilde kullanılmasına engel olma yolunda dürüst rekabet esasını benimsemektedir.

Aynı rekabet düzeninin birer parçası olan haksız rekabet ile rekabetin korunması hükümleri, piyasada bozulmamış rekabetin sağlanması ve güvence altına alınması ortak amacına hizmet eden, bu anlamda piyasa ekonomisi sisteminde rekabetçi düzenin sağlanması, sağlıklı işlemesi ve korunması bakımından karşılıklı etkileşim içinde olan düzenlemelerdir. Rekabet düzeninin birer parçaları olduğundan iki disiplinin karşılıklı etkileşim içerisinde olduğu konular vardır. Etkileşim içerisinde oldukları konulardan biri de içerisinde fiyat tespitini barındıran fiyat tarifeleridir.

Piyasa katılımcılarından birinin iktisadi menfaatini zarara uğratan veya uğratma tehlikesini içeren dürüstlük kuralına aykırı davranış ve uygulamaları konu edinen haksız rekabetin farklı görünüm hâlleri mevcuttur. TTK'nın örnekseme

yöntemiyle haksız rekabet hâllerinin sayıldığı md.55'te belirtilmemiş olsa da mal ve hizmetler için kamu kuruluşları tarafından belirlenen resmi fiyat tarifelerine uyulmaması ve bu tarifelere aykırı fiyat politikası benimsenmesi, yargı kararlarında haksız rekabet olarak nitelendirilmektedir. Türkiye'de esnaf ve ticari işletme faaliyeti kapsamına giren mal ve hizmetler hakkında, serbest meslek faaliyeti kapsamında sunulan hizmetlere ilişkin ve regüle edilmiş piyasalardaki mal ve hizmetlere ilişkin olmak üzere müşterilerinden talep edebileceği sabit, azami ya da asgari bedelleri içeren ve mevzuatta öngörülen kamu kuruluşları tarafından hazırlanan resmi nitelikteki tarifelere fiyat tarifeleri denir.¹ Fiyat tarifeleri bazı Yargıtay kararlarında TTK md.55/1-a-6 bendi uyarınca tedarik fiyatının altında bulunduğu gerekçesiyle haksız rekabet hâli olarak kabul edilmekte iken bazı kararlarda ise TTK md.55/1-e uyarınca iş şartına aykırılıktan haksız rekabet oluşturduğu sonucuna varılmaktadır. Rekabet hukuku kapsamında da fiyat tarifelerinin hukuki durumu, 4054 sayılı Kanun kapsamında yasak faaliyetlerden olan fiyat tespiti konusunu içerdiğinden, tartışmalıdır. Çalışmamızda, haksız rekabet ile rekabet hukuku arasındaki etkileşim, her iki alanın fiyat tarifelerine yaklaşımı açısından değerlendirilmiştir.

I. Haksız Rekabet Hukukuna İlişkin Esaslar

A. Haksız Rekabet Kavramı ve Haksız Rekabet Hükümlerinin Temel Aldığı Konu

Haksız rekabet hukuku² ekonomik faaliyette bulunma hakkının dürüstlük kuralı çerçevesindeki sınırlarının aşılması hâlinde devreye girer. Ekonomik ilişkiye dahil olan katılımcıların, bu ilişkiye dahil olmaktan ötürü elde ettikleri hakların ihlali veya bu hakların kötüye kullanımının engellenmesi amacı ile tesis edilen haksız rekabet kuralları, ekonomik alandaki rekabetin dürüstlüğe uygun yöntemlerle yapılmasını sağlamaya çalışır.³ Bu sebeple, daha genel bir ifadeyle, haksız rekabet, rekabeti dürüstlük kuralına aykırı olarak bozan eylemlerin genel adıdır.⁴

¹ Ahmet Fatih Özkan, "Rekabet Hukukunda Fiyat Tarifeleri", *Prof. Dr. Sabih Arkan'a Armağan*, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2019, s. 921; Ahmet Fatih Özkan, "İş Şartlarına Uymama Nedeniyle Haksız Rekabet Hali Olarak Fiyat Tarifelerine Aykırılık", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi (TAAD)*, Yıl: 10, S. 37, Ocak 2019, s. 133-180, s. 154.

² Hukuka aykırı ve dürüst olmayan davranışların yasaklanmasının haksız rekabet hukukunun öznesini oluşturması ve bu hukuk dalının dürüst olmayan ve haksız rekabeti yasaklamayı amaçlamasından dolayı, haksız rekabetin kendisinin bir hukukun bulunamayacağı, bu kapsamda bu hukuk disiplininin adının "haksız rekabetle mücadele" olması gerektiğine ilişkin görüş için bkz. Sinan Barış Yaşar, *Rekabet Hukuku ve Haksız Rekabet Hukuku İlişkisi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2020, s. 45.

³ Hikmet Sami Türk, "Sosyal Piyasa Ekonomisinde Rekabetin Düzenlenmesi", *Batıder*, C. XIII, S. 2, 1985, s. 124.

⁴ Mehmet Yılmaz, "Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Haksız Rekabete İlişkin Genel Hükümlerin Karşılaştırılması ile Kötüleme ve Reklamlara İlişkin Özel Haksız Rekabet Halleri", *İstanbul Barosu Dergisi*, C. 80, S. 4, 2006, s. 1482.

Haksız rekabeti önlemeyi amaçlayan bu kurallar ile oyun içerisindeki tüm katılanların aynı kurallara tabi tutulması sağlanarak dürüst rekabet sağlanmış olur.⁵

Haksız rekabet, rekabet düzeni içerisinde var olan katılımcıların ekonomik ilişkilerinin dürüstlük ilkesine aykırı yöntem ve davranışlarla bozulması neticesinde doğar. Haksız rekabet hukukunun konusu, katılımcılardan birinin iktisadi menfaatinin zarara uğratan veya zarara uğratma tehlikesini içeren dürüstlük kuralına aykırı davranış ve uygulamalardır. Eğer bu davranış veya uygulamalar ticari iş niteliğinde ise TTK, değilse TBK'nın haksız rekabet hükmü uygulama alanı bulacaktır.

TBK açısından haksız rekabet hukukunun konusu, md.57'de "*müşterilerinin azalması veya onları kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya bırakacak gerçek olmayan haberlerin yayılması veya bu tür ilanların yapılması ya da dürüstlük kuralına aykırı diğer davranışlar*" olarak belirtilmiştir. Böylece, piyasa katılımcılarından bir(iler)inin iktisadi menfaatinin zarara uğratan veya zarara uğratma tehlikesini içeren ticari iş niteliğinde olmayan dürüstlük kuralına aykırı davranış veya uygulamalar haksız rekabetin konusunu oluşturacaktır.

TTK'da "*Amaç ve İlke*" başlıklı md.54'ün ikinci fıkrası haksız rekabete ilişkin ilkeyi göstermektedir. ETK md.56'da "*Tanım*" başlığı ile düzenlenen genel prensip, yerini "*İlke*" başlığı altında TTK md.54/2'ye bırakarak, hangi davranış ve uygulamaların haksız rekabet teşkil edeceği şu şekilde belirtilmiştir:

"... Rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldattıcı veya dürüstlük kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticari uygulamalar haksız ve hukuka aykırıdır."

TTK md.54/2, haksız rekabete ilişkin temel ilkeyi gösteren ve ticari işlere ait olan haksız rekabetin tespit edilmesinde doğrudan uygulanabilen bir genel hükümdür. Dürüstlük kuralına aykırı davranış ve uygulamaları sayan TTK md.55 ise özel hüküm niteliğindedir. TTK bakımından bir davranış veya uygulamanın haksız rekabet olarak kabul edilebilmesi için, özel hüküm niteliğindeki TTK md.55'te sayılan hâllerden birine dahil olması ya da bu hâller ile benzerlik göstermesi gerekir. Eğer bu maddede sayılan hâllere tam olarak uymuyor ya da örneğe yolu ile dolaylı olarak da dahil edilemiyorsa, bu durumda genel hüküm niteliğindeki TTK md.54/2'nin uygulanması söz konusu olur.⁶ Nitekim bu genel hüküm, kanunda sayılmayan davranışların da haksız rekabet oluşturabileceğini vurgulamak için getirilmiştir. Henüz mevcut olmayan türde bir davranış veya uy-

⁵ Richard Arnold, "English Unfair Competition Law", *Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law*, Münih, No. 44, 2013, s. 66.

⁶ Füsün Nomer Ertan, *Haksız Rekabet Hukuku*, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, Haziran 2016, s. 98; Füsün Nomer Ertan (Hüseyin Ülgen / Mehmet Helvacı / Arslan Kaya), *Ticari İşletme Hukuku*, 6. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2019, s. 559; Sinan Sarıkaya, *Haksız Rekabet Hukukunda Sözleşmeyi İhlale veya Sona Erdirmeye Yönelme*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2015, s. 153.

gulamanın ortaya çıkması durumunda, bu eylemler genel hüküm kapsamına dahil edilerek haksız rekabet kabul edilir.⁷

B. Haksız Rekabetin Unsurları

TTK md.55'te sayılan durumların haksız rekabet oluşturup oluşturmadığına hükmedilirken, Kanunda sayılan bu özel hâllerin, aynı Kanunda belirtilen genel ilkeye de aykırı olması gerekir.⁸ Başka bir anlatımla, davranış, bu maddede sayılan özel hâllere tam olarak uyuyor ya da örnekseme yolu ile dolaylı olarak dahil edilebiliyor olsa da haksız rekabetin varlığından bahsedebilmek için Kanunda sayılan özel hâllerin haksız rekabetin unsurlarına da sahip olması gerekir.⁹

Haksız rekabetten söz edebilmek için gerekli olan unsurlar:

1. Rekabet düzenindeki katılımcılar doğrudan veya sosyal temas dolayısıyla bir ekonomik ilişki içerisinde olmalıdır.
2. Katılımcılar arasındaki ekonomik ilişki bir davranış veya uygulama neticesinde bozulmuş olmalıdır.
3. Davranış veya uygulama aldattıcı veya diğer bir şekilde dürüstlük kuralına aykırı olmalıdır.
4. Bu davranış veya uygulama neticesinde katılımcılardan en az birinin iktisadi menfaati zarar görmüş veya zarar görme tehlikesi ile karşı karşıya kalmış olmalıdır.

⁷ Selçuk Öztekin, "Haksız Rekabete İlişkin Yeni İsviçre Düzenlemesinin Öngördüğü Bazı Haksız Rekabet Halleri", *Prof. Dr. Jale Akipek'e Armağan*, Konya, 1991, s. 418.

⁸ İsmail Doğanay, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi Cilt: 1*, Ankara, Sevinç Matbaası, 1974, s. 246; Hamdi Yasaman, "Haksız Rekabet Hukukunun Amacı ve Kapsamı", *İsviçre Borçlar Kanunu'nun İktibasının 80. Yılında İsviçre Borçlar Hukuku'nun Türk Ticaret Hukuku'na Etkileri*, İstanbul, Vedat Yayıncılık, 2009, s. 4-6; Yılmaz, Mehmet, s. 1493; Abdüssamet Yılmaz, *Haksız Rekabet Hukukunda Genel İşlem Şartı Kullanımı*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2015, s. 27; Feyzan Hayal Şehirli Çelik, *Tasarımların Haksız Rekabet Hükümlerine Göre Korunması*, Ankara, BTHAE Yayın No: 483, 2014, s. 149; Nihal Çınar Karabağ, *Türk Ticaret Kanunu'na Göre Haksız Rekabet ve Yaptırımları*, 2. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2019, s. 55 ve 194.

⁹ Kanunda haksız rekabet olarak sayılmış durumların gerçekten haksız rekabet olup olmadığının tespiti, TTK md.54 hükmünün kontrol işlevine sahip olmadığını; bu sebeple haksız rekabetin varlığının kabulünde farklı bir incelemeye gerek duyulmaması gerektiğini ileri süren görüş için bkz. İbrahim Bektaş, "Haksız Rekabet Hukukunda Dürüst ve Bozulmamış Rekabeti Sağlama Amacı (TTK m.54) ve İşleyen Rekabet Ölçütü", *Batider*, C. XXXIV, S. 3, 2018, s. 284-285. Aynı yönde görüş için bkz. Halil Arslanlı, *Kara Ticaret Hukuku Dersleri - Umumi Hükümler*, 2. Baskı, İstanbul, 1959, s. 247; Oğuz İrmegün, *Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri*, İstanbul, 1995, s. 97; Sabih Arkan, *Ticari İşletme Hukuku*, Yirmi Beşinci Baskı, Ankara, BTHAE Yayını, 2019, s. 354; Nomer Ertan, s. 97-98; Kemal Şenocak, "İşletme Personelinin Ayarlanması Meselesinin Haksız Rekabet Hükümleri Çerçevesinde (TTK m.56 vd.) Değerlendirilmesi", *AÜHFHD*, C. 50, S. 2, 2001, s. 206; Ayşe Nur Berzek, *Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri*, 12. Baskı, İstanbul, Beta Yayıncılık, 2020, s. 85; Yaşar, s. 116-117; Güzel Eryürek, *Fiyat Üzerinden Haksız Rekabet*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2021, s. 45. TTK md.55'in oldukça ayrıntılı ve uzun bir liste ile *per se* haksız rekabet teşkil eden belli başlı hâlleri sıraladığına ilişkin benzer yönde görüş için bkz. Sarıkaya, s. 153.

Haksız rekabetten bahsedebilmek için, rekabet edilebilecek ortamın bir düzen içerisinde mevcut olması gerekir. Bu ortamın oluşturulabilmesi, devletin benimsediği piyasa modelinin uygulanabilmesi için hayata geçirdiği politikanın bir gereğidir. Devletin uyguladığı politika neticesinde kamu hukuku kuralları ile var edilmeye çalışılan rekabet düzeninin aktörleri katılımcılardır. Katılımcılar mal ve hizmeti üretenler, tedarik edenler, satımını ve dağıtımını yapanlar, yani bir mal veya hizmetin üretiminden nihai tüketiciye varıncaya kadar olan sürecin herhangi bir aşamasında yer alan üretici, satıcı, tedarikçi veya dağıtıcı gibi kişi ve kurumlarla, söz konusu mal ve hizmete herhangi bir sebeple gereksinim duyan alıcı, müşteri, tüketici veya kullanıcı da denilen kişi ve kurumlardır.¹⁰ Katılımcılar, rekabet düzeni içerisinde birbirleriyle doğrudan veya sosyal temas dolayısıyla ilişki içerisinde olabilirler.

Haksız rekabet hükümleri ile rekabet kurallarının rakipler arası ilişkilere özgülmesinin yolu kapatılmıştır. Özellikle TTK'da katılımcılar arasındaki ilişkinin, sadece pazara katılanların müşteri ve pazar payı için yaptıkları mücadele şeklinde yani rakipler arasında dar anlamda olması değil; rakipler ya da tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen davranışlar olarak yani rekabet oyununa dahil olan tüm katılımcılar arasında geniş anlamda bir ilişki şeklinde olması kabul edilmiş ve bu durum vurgulanmıştır.¹¹ Başka bir anlatımla, rakipler ya da tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkiyi etkileyen dürüstlük kuralına aykırı davranışın, diğer bir rakipten ya da üçüncü bir kişiden kaynaklanıp kaynaklanmaması önem arz etmemekte, önemli olan eylemin rekabet oyununa dahil olanlar arasındaki ilişkileri etkileyebilecek nitelikte olmasıdır.¹²

Katılımcılar arasındaki dar ya da geniş manadaki bu ilişkiler ekonomik niteliktedir. Aksi takdirde haksız rekabet hukuku bu ilişkiye sonuç bağlamaz. Bu sebeple haksız rekabetten bahsedebilmek için rekabet düzeni içerisinde var olan katılımcıların ekonomik ilişkiye dahil olmaları beklenir. Nitekim iktisadi olmayan yani gelir sağlama faaliyeti ile ilişkisi bulunmayan rekabet, bir haksız rekabet

¹⁰ Mustafa Ateş, *Rekabet Hukukuna Giriş*, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2019, s. 39.

¹¹ Şirin Güven, *Haksız Rekabet Hukukunun Amacı ve Koruduğu Menfaatler*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2012, s. 51.

Dürüst ve hukuka uygun bir rekabet ortamının mevcudiyetinin ülke ekonomisi, müşteriler ve kamunun menfaatlerini de yakından ilgilendirdiği dikkate alınarak, Kanunun koruma kapsamına bunlar da dahil edilmiş ve taraflar arasındaki ilişkinin varlığı, haksız rekabetin gerçekleşmesi için zorunlu kılınmamış ve bu husus TTK'da "rakipler arasındaki veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen" ifadesi ile açıkça düzenlenerek, Türk hukuku bakımından yeni TTK çerçevesinde de haksız rekabetin varlığı için rekabet ilişkisinin gerekli olmadığı net bir şekilde ortaya konmuştur, Nomer Ertan, s. 118.

Ancak, uzun yıllardır kabul edilen bu hususun özel olarak dile getirilmesinin bir yenilik olmadığı gibi gerekli ve isabetli bir tercih de olmadığına ilişkin eleştiriler için bkz. Abuzer Kendigelen, *Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, 3. (Tıpkı) Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2016, s. 80; Nomer Ertan, s. 118.

¹² Berger, Die funktionale Konkretisierung von Art.2 UWG, s. 220-221 (Güven, s. 52'den naklen).

olarak değerlendirilemez.¹³ Burada temel alınan konu, rekabetin iktisadi faaliyet sırasında ihlal edilmesidir.

Katılımcılar arasındaki ekonomik ilişki bir davranış veya uygulama neticesinde bozulmuş olmalıdır. Bu davranış veya uygulama, katılımcılardan birinin bu ilişkide var olan haklarından bir(iler)ini kötüye kullanması veya diğer katılımcılardan en az birinin hakkını ihlal etmesi şeklinde doğar. Katılımcılar arasındaki ekonomik ilişkinin bir davranış veya uygulama neticesinde bozulması hâllerine örneksene yöntemiyle TTK md.55'te yer verilmiştir.

TMK md.2'de öngörülen dürüstlük kuralı ilkesine, haksız rekabet hükümleri açısından TBK md.57 ve TTK md.54/2'de yer verilmiştir. TTK'nın ilgili hükmünün gerekçesinde de tüm haksız rekabet hâllerine ilişkin kuralların üzerinde yapılandırıldığı taşıyıcı kolonlardan birinin dürüst davranış kuralı olduğu belirtilmiştir.¹⁴ Bu itibarla, *dürüst davranma kuralı*,¹⁵ haksız rekabetin tanınması ile davranış ve uygulamaların haksız rekabet oluşturup oluşturmadığına ilişkin tespit için faydalanicak olan belirleyici bir kriter olarak kabul edilmiştir. Başka bir deyişle, haksız rekabet teşkil eden davranış ve uygulamaların tespiti dürüstlük kuralının haksız rekabet hukukundaki rolünü tayin edecek ve rekabet ortamını herhangi bir şekilde

¹³ Halil Örs, *Türk Hususi Hukukunda Haksız Rekabet, Hukuki Mahiyeti ve Rekabet Hakkının Himayesi*, Ankara, 1958, s. 33. Hiç kuşkusuz dürüstlük kuralına aykırı bir hareketle bir taraf için gelir sağlama hedefi olmaksızın diğer tarafın gelirinin azaltılması durumu da haksız rekabet teşkil edebilecek niteliktedir. Burada önemli olan ekonomik ilişkinin varlığıdır.

¹⁴ GEREKÇE / Madde 54: "... Yeni hüküm, tüm haksız rekabete ilişkin kuralların üzerine yapılandırıldığı iki taşıyıcı kolon içermektedir. Birinci kolon, bütün katılanların menfaatine dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanması gerekliliğini ifade etmektedir... İkinci kolon, dürüst davranış kuralını tek başına temsil eder.

Dürüst davranma kuralı ise artık haksız rekabetin tanınmasında (teşhisinde) belirleyicidir. Hukuka uygun ve bozulmamış rekabet ortamında (ortamın her zaman piyasa olması şart değildir) tüm katılanlar piyasanın tüm aktörlerinin dürüst davranış kurallarına göre hareket edeceğine güvenir ve güvenmek hakkını haizdir. Dürüstlük kuralını ihlâl eden bu güvene aykırı hareket edilmiş olur. Bu da haksız rekabet oluşturur...

...
İkinci fıkra: İkinci fıkra haksız rekabete ilişkin ilkeyi koymaktadır. İlkenin taşıyıcı kolonu (ikinci kolon) dürüst davranış kuralıdır." <https://29b13951316a490bc215ebb98f180002769de725.vetisonline.com/mevzuat/gerekciler/turk-ticaret-kanunu-madde-gerekcileri/1> (Lexpera İçtihat, 15.09.2021).

¹⁵ TMK md.2'de düzenlenen dürüstlük kuralı ile hakkın kötüye kullanılması yasağı, hukukun tüm dallarında uygulama kabiliyeti olan temel hukuk ilkelerindedir. Bütün hakların kullanılmasında uyulması gereken genel bir kural olan dürüstlük kuralı, bir kimseden namuslu, dürüst bir insan olarak beklenen davranışı ifade eder. Bir hak dürüstlük kuralına aykırı kullanıldığı takdirde, kötüye kullanılmış olur. TMK md.2/1'de ifade edildiği üzere, "*herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır*", cümlesinden, bir davranış kuralı olan dürüstlük kuralına yalnızca hakların kullanılmasında değil, borçların ifasında da uyulması gerektiği anlaşılmaktadır, Kemal Oğuzman ve Nami Barlas, *Medeni Hukuk Giriş-Kaynaklar-Temel Kavramlar*, 23. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2017, s. 261; Mustafa Dural ve Suat Sarı, *Türk Özel Hukuku Cilt I - Temel Kavramlar ve Medeni Kanununun Başlangıç Hükümleri*, 12. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2017, s. 242.

etkilemek kaydıyla dürüstlük kuralına aykırı davranış ve uygulamalar da haksız rekabet teşkil edecektir.¹⁶ Böylece, serbest ticaret faaliyetindeki sınırlar dürüstlük kuralının esas işlevine uygun olarak bu ilkeye göre tayin edilecektir.¹⁷ Nitekim Kanun koyucu haksız rekabeti tayin ederken TMK md.2’de belirtilen dürüstlük kuralını esas alarak ekonomik faaliyette bulunma özgürlüğünün bu kurala aykırı bir şekilde kullanılması durumunda haksız rekabetin gerçekleşeceğini kabul etmiştir.¹⁸

Haksız rekabetin gerçekleşmiş kabul edilebilmesi için failin bu fiil sebebiyle herhangi bir menfaat sağlamış olması veya kâr elde etmiş olması zorunlu değildir. Aynı şekilde, haksız rekabetin varlığı için failin kusurlu olması da aranmaz. Belirtilmelidir ki kusur şartı sadece haksız rekabet sebebiyle açılacak tazminat davaları için zorunlu görülecektir. Aksi takdirde, bir fiilin haksız rekabet teşkil edip etmediğinde failin kusurlu olup olmadığına bakılmasına lüzum yoktur.

Haksız rekabetin varlığını kabul etmek için haksız rekabete uğrayan kişinin mutlaka zarar görmesi de zorunlu bir şart olarak aranmaz. Burada zararın varlığı, tazminat davaları bakımından önem arz edecektir. Zarar tehlikesinin varlığı haksız rekabetten bahsedebilmek için yeterlidir. Başka bir deyişle, haksız rekabetten bahsedebilmek için iktisadi menfaatlerin zarar görmüş olması veya böyle bir tehlikenin mevcut bulunması gerekir. Böylece, sadece zarar görme tehlikesinin varlığı hâlinde de haksız rekabetten bahsedilebilecek ve haksız rekabet hükümleri devreye girerek ilgili davalar açılacaktır.

C. Haksız Rekabet Hukukunda Amaç ve Temelde Korunan Menfaat

*Haksız fiilin özel bir görünüm şekli olan haksız rekabet*¹⁹ ile güdülen amaç, haksız fiil ile ilgili düzenlemelerle paralellik gösterir. Başka bir deyişle, haksız rekabet hukukunda da amaç, haksız rekabet faili ile mağduru arasında kanuna aykırı hareket etme neticesinde doğan zararın giderilmesi veya bu zararın oluşumunun engellenmesidir.²⁰

¹⁶ Nomer Ertan, s. 113; Şenocak, s. 205.

¹⁷ Yılmaz, Mehmet, s. 1491.

¹⁸ Celal Göle, *Ticaret Hukuku Açısından Aldatıcı Reklamlara Karşı Tüketicinin Korunması*, Ankara, BTHAE Yayın No: 149, 1983, s. 163.

¹⁹ Nisim Franko, “Haksız Rekabette Elde Edilmesi Muhtemel Menfaate Hüküm”, *Batider*, C. XIII, S. 3-4, 1986, s. 204; Necdet Özdemir, “Türk Hukukunda Haksız Yarışma (Rekabet)”, *Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi*, C. 1, S. 2, 1969, s. 4; Ernst E. Hirsch, *Ticaret Hukuku Dersleri*, C. 1, İstanbul, 1939, s. 193. Haksız rekabetin, TTK’da düzenlenen ve TTK md.3 uyarınca başka bir kritere gerek olmadan ticari iş niteliğinde sayılan haksız fiil olduğuna ilişkin görüş için bkz. Murat Alışkan, “Ticari İş Niteliğindeki Haksız Fiillerden Doğan Borçlara Avans Faiz Oranı Üzerinden Temerrüt Faizi Uygulanması”, *Teori ve Uygulamada Ticaret Hukuku - Makaleler*, İstanbul, 2019, s. 143; Murat Alışkan, “Ticari İş Niteliğindeki Haksız Fiillerden Doğan Borçlara Avans Faiz Oranı Üzerinden Temerrüt Faizi Uygulanması”, *Legal Mali Hukuk Dergisi*, C. 4, S. 47, Kasım 2008, s. 2553.

²⁰ Ahmet Galip Kaplan, *Elektronik Ortamda İşlenen Haksız Rekabet Halleri*, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2020, s. 33.

Haksız rekabet hukukunun amacına ilişkin düzenlemeye “*Amaç ve İlke*” başlıklı TTK md.54/1’de rastlanılmaktadır. Bu yeni hüküm ile birlikte haksız rekabet hükümlerinin amacının, bütün katılanların menfaatine, dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanması olduğu belirtilmiştir.

Haksız rekabet hükümlerinin temelde koruduğu menfaat, ekonomik ilişkiye dahil olan piyasa katılımcılarından zarar gören veya zarar görme ihtimali olanlarının iktisadi menfaatini (bazen bireysel, bazen kolektif nitelikte) korumaktır. Temelde korunan bireysel menfaatin yanında, toplumsal anlamda menfaat sağlanması da kaçınılmaz olacaktır.

II. Rekabet Hukukunun Anlam ve Önemi

Liberal ekonomik sistemlerde, rekabetin serbest bir şekilde piyasanın içinden ya da dışından herhangi bir müdahale olmadan, doğrudan piyasa koşulları içerisinde belirlenebilmesi büyük önem taşımaktadır. Ticaret hayatının tamamen serbest bırakılması anlamına gelmeyen rekabet serbestisine ulaşma, rekabet politikasının konusudur. Şöyle ki; genel hatlarıyla rekabet politikası, rekabetçi bir piyasa yapısına ulaşma yolunda rekabetin olduğu piyasaları korumak ve rekabetin olmadığı piyasalarda da rekabet koşullarını yaratmayı sağlar. Serbest rekabet ancak, rekabet düzeninin hukuken korunması suretiyle sağlanabilmektedir ve bu koruma ile birlikte kamu menfaati sağlanmış olur.

Devletin kamu çıkarını gözetmek ve toplumsal refahı arttırmak için oluşturduğu rekabet politikası ile her ne kadar tam rekabet ortamını sağlamak imkânsız olsa da etkin rekabeti gerçekleştirilebilmek amacıyla etkin olmayan piyasalara müdahale edilir. Etkin rekabeti gerçekleştirmek için de rekabet politikasının kullandığı enstrümanların hukuki tarafını rekabet hukuku oluşturur.²¹

Rekabet politikası unsurlarından biri olan rekabet hukuku,²² iktisadi etkinliği sağlamak, mal ve hizmet piyasalarındaki serbest rekabet düzenini oluşturmak ve korumak amacıyla rekabet ihlallerine engel olmak, rekabet ihlallerini ortadan kaldırmak için düzenleyici, denetleyici ve yasaklayıcı normlar getiren bir hukuk dalıdır.²³ Başka bir deyişle piyasadaki serbest yarış ortamını zedeleyebilecek nitelikteki teşebbüs davranışlarını düzenleyen, söz konusu ortamın korunması ve sürdürülmesini teminine dönük yaptırımları ve bu yaptırımların uygulanmasına ilişkin yöntemleri gösteren hukuk kurallarının bütünüdür.²⁴

²¹ Şaban Esen, “Rekabet Politikası, Rekabet Hukuku ve Rekabet Hukukundan Beklentiler”, *Bartın Üniversitesi İİBF Dergisi*, C. 1, S. 2, 2010, s. 3-4.

²² Alison Jones and Brenda Sufrin, *EU Competition Law*, Fourth Edition, New York/United States, 2011, s. 2.

²³ Pelin Güven, *Rekabet Hukuku (Genişletilmiş)*, 2. Baskı, Ankara, 2008, s. 22.

²⁴ Ateş, s. 61.

Piyasaya müdahalenin hukuki yönünü oluşturan rekabete ilişkin düzenlemelerden oluşan rekabet hukuku, ekonomik verimliliğin sağlanması, teknik gelişmeyi uyarma, kontrol edilemeyen ekonomik gücün ortaya çıkmasının engellenmesi, girişimcilere maksimum davranış ve seçim özgürlüğünün sağlanması hususlarına ilişkin önemi yadsınmaz.²⁵

Rekabet olgusu teşebbüsleri yenilik yapmaya, teknoloji geliştirmeye, ürünlerin çeşit ve kalitesini artırmaya yönelik araştırma ve geliştirme çalışmalarına yönelen, onları sürekli yeni arayışlara zorlayan ve her zaman dinamik yapıya sahip olan bir mekanizmadır.²⁶ Ticari hayatta işletmelerin verimini arttırmada, onlara canlılık ve dinamizm kazandırmada, üretilen mal ve hizmetlerin kalitesini yükseltmede ve fiyatları düşürmede önemli etkileri vardır.²⁷ Bu itibarla, rekabet sürecini zayıflatacak şekilde bir serbest piyasa varlığında, söz konusu rekabet sürecinin korunması için hukuk eliyle piyasaya müdahale edilir.²⁸ Bu noktada rekabet hukuku kuralları, rekabetin bir düzen içerisinde var olmasını sağlamaya çalışan kurallar bütünü olarak devreye girer. Bu düzenleme ile haksız bir şekilde pazarları bloke eden güçlerin kontrol altına alınması sağlanarak sadece küreselleşmenin doğurduğu dalgalarda sörf yapan kişilere değil, bunun için yeterli seviyeye ve güce sahip olabilecek kişilere de yardımcı olmak suretiyle imkân tanınır.²⁹

III. Fiyat Tarifeleri Açısından Haksız Rekabet ile Rekabet Hukuku Arasındaki İlişki

Kapsadıkları mal ve hizmetlere ilişkin olarak uygulanması gereken, ilgili mal veya hizmeti üreten veya satan kişilerin, müşterilerinden talep edebileceği sabit, azami ya da asgari bedelleri içeren ve mevzuatta öngörülen kamu kuruluşları tarafından hazırlanan resmi nitelikte tarifelere fiyat tarifeleri denir.³⁰ Türkiye’de esnaf ve ticari işletme faaliyeti kapsamına giren mal ve hizmetler hakkında, serbest meslek faaliyeti kapsamında sunulan hizmetlere ilişkin ve regüle edilmiş piyasalardaki mal ve hizmetlere ilişkin tarifeler olmak üzere farklı fiyat tarifeleri mevcuttur.³¹ Serbest meslek faaliyeti kapsamında sunulan hizmetlerdeki fiyat ta-

²⁵ Kurt Stockmann, “Sosyal Piyasa Ekonomisinde Rekabetin Fonksiyonları ve Korunması”, çev. Meneviş Öğüt, *Sosyal Piyasa Ekonomisi*, İzmir, 1992, s. 20-25; Philip Areeda, Louis Kaplow and Aaron Edlin, *Antitrust Analysis - Problems, Text and Cases*, Sixth Edition, New York, 2004, s. 20-22.

²⁶ Ateş, s. 48.

²⁷ Arkan, s. 345; Özdemir, s. 3.

²⁸ Gönenç Gürkaynak, *Türk Rekabet Hukuku Uygulanması İçin Hukuk ve İktisat Perspektifinden Amaç Tartışması*, Ankara, 2003, s. 7.

²⁹ Eleanor Fox, “Rekabet Hukukunun Önemi ve Küreselleşen Dünyadaki Yeri”, *Rekabet Kurumu Perşembe Konferansları*, Ankara, 11 Kasım 2015, s. 138.

³⁰ Özkan, Aykırılık, s. 134.

³¹ Fiyat tarifelerinin türleri ve özelliklerine ilişkin detaylı bilgi için bkz. Özkan, Fiyat Tarifeleri, s. 921-940; Özkan, Aykırılık, s. 154-167.

rifeleri asgari yani en düşük miktarı belirtmekte iken, esnaf ve tacirler için geçerli olan fiyat tarifeleri azami yani en yüksek miktar üzerinden belirlenmiştir. Regüle edilmiş piyasalardaki fiyat tarifeleri ise genelde sabit miktar olarak belirlenmiştir.

Fiyat tarifelerinin belirlendiği piyasalarda, fiyat tarifelerine uymayıp tarifelerin öngördüğü sınırlar dışında rekabet ortamında var olan katılımcıların davranışları haksız rekabet teşkil eder mi? Dürüstlük ilkesinin temel alındığı haksız rekabet hukukunda fiyat tarifesine aykırı yaklaşımlar dürüst rekabetin ihlali kabul edilebilir mi? Bu fiyat tarifelerine ilişkin yasal dayanağın söz konusu olduğu durumlarda Rekabet Kurulu 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun kapsamında rekabet hukuku uyarınca bir işlem yapmamıştır.³² Yasal dayanağın bulunmadığı durumlarda ise Kurul idari para cezası vermiştir.³³

Rekabet ortamındaki en önemli unsurların başında fiyat gelir. Fiyat, pazar koşullarında arz ve talebin karşılaşması ile oluşmalıdır. Aynı piyasada bulunan teşebbüsler anlaşarak fiyat tespiti yoluna gitmişlerse, ortada etkin bir rekabet ortamının varlığından bahsedilemez. Piyasada faaliyet gösteren piyasa katılımcılarından bir(iler)inin, diğer katılımcıların ekonomik menfaatini zedeleyecek nitelikte fiyata ilişkin bir anlaşma yapmaları durumunda haksız rekabet de gündeme gelebilir. Diğer katılımcıların ekonomik menfaatine zarar veren veya böyle bir tehlikeyle karşı karşıya bırakacak nitelikteki fiyat unsurunun etkili olduğu haksız rekabet hâllerinin çoğu TTK md.55/1-a bendinde yer almaktadır. “Dürüstlük

³² “... İstanbul Servis Aracı İşletmecileri Odası tarafından 507 sayılı Kanun ile tanınan yetki kullanılarak oluşturulan fiyat tarifelerinin, sadece esnaflar için azami fiyatları belirlemeye yönelik olduğu, anlaşıldığından, tacir sıfatını haiz teşebbüsler eliyle yürütülen servis hizmetlerine yönelik şikayet konusu fiyatlandırma hakkında 4054 sayılı Kanun kapsamında soruşturma açılmasına ve konu hakkında ilgili teşebbüs birliklerine herhangi bir bildirimde bulunulmasına gerek olmadığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.” RK, T. 29.7.2004, Dosya Sayısı: 2004-4-84, Karar Sayısı: 04-49/671-170 (Çevrimiçi) <https://www.rekabet.gov.tr/Karar?kararId=8ed0531c-7364-4960-b721-f0095e4b53af> (Erişim Tarihi: 11.09.2021). Benzer yönde karar için bkz. RK, T. 25.01.2000, Dosya Sayısı: D4/1/M.A.-99/2, Karar Sayısı: 00-4/33-15 (Çevrimiçi) <https://www.rekabet.gov.tr/Karar?kararId=e09424f0-93b6-4bd5-8be1-441bf01224e0> (Erişim Tarihi: 11.09.2021); RK, T. 13.10.2016, Dosya Sayısı: 2016-1-52, Karar Sayısı: 16-33/561-242 (Çevrimiçi) <https://www.rekabet.gov.tr/Karar?kararId=48c19a96-2f81-438c-b5c6-a77f7959180e> (Erişim Tarihi: 11.09.2021). Asgari ücret tarifeleri rekabeti sınırlayıcı nitelikte olmalarına rağmen, bazı kanunlarla teşebbüs birliğine herhangi bir takdir yetkisi bırakmadan, doğrudan rekabeti sınırlayıcı nitelikte (örneğin, asgari ücret tarifesi belirleme yetkisi) karar alma zorunluluğu yüklendiğinde, bu karara karşı artık Rekabet Kurulu doğrudan yaptırım uygulayamaz. Kurul burada ancak görüş bildirme prosedüründen yararlanabilir. Detaylı bilgilendirme için bkz. İ. Yılmaz Aslan, *Rekabet Hukuku Teori-Uygulama-Mevzuat*, 5. Baskı, Bursa, Ekin Yayınevi, 2017, s. 272.

³³ Bir kamu kurumunu niteliğindeki meslek kuruluşu hakkında, fiyat tarifeleri hazırlamak suretiyle RKHK'nın ihlal edildiği gerekçesiyle yaptırımın uygulandığı ilk karar için bkz. RK, T. 22.1.2002, Dosya Sayısı: S.R./01-6 (Soruşturma), Karar Sayısı: 02-04/40-21 (Çevrimiçi) <https://www.rekabet.gov.tr/Karar?kararId=fd84e331-e411-4344-a854-5b3003eb4532> (Erişim Tarihi: 11.09.2021). Benzer yönde karar için bkz. RK, T. 26.5.2006, Dosya Sayısı: 2003-3-42 (Soruşturma), Karar Sayısı: 06-36/461-123 (Çevrimiçi) <https://www.rekabet.gov.tr/Karar?kararId=0c27c23f-98f4-4883-8983-4e3c04bef324> (Erişim Tarihi: 11.09.2021).

kuralına aykırı reklam ve satış yöntemleri ile diğer hukuka aykırı davranışlar ve özellikle; ...” diye devam eden bendin içeriğinde fiyat unsuru ile ilgili olan haksız rekabet hâlleri kötüleme (TTK md.55/1-a-1), gerçek dışı ve/veya yanıltıcı açıklamalarla kendini veya üçüncü kişiyi rekabette öne geçirmek (TTK md.55/1-a-2), karşılaştırma yapma (TTK md.55/1-a-5), tedarik fiyatının altında satış yapmak (TTK md.55/1-a-6), ek edimlerle sunumun gerçek değeri hakkında yanıltılmak (TTK md.55/1-a-7), ilanlarda eksik açıklamalar yapmaktır (TTK md.55/1-a-10, 11, 12). TTK md.55/1-e bendinde de iş şartlarına uymama sebebiyle haksız rekabet hâli düzenlenmiştir. Fiyat unsurunun etkili olduğu haksız rekabet hâllerinin bazılarında rekabet hukuku kapsamında da değerlendirme yapılması gündeme gelebilmektedir.

Rekabet Kanununun kabulünden önce, bu Kanunun mevcut olmamasının yarattığı boşluk haksız rekabet hükümlerine dayanılarak giderilmekteydi. Buna örnek olarak verilecek bir ilk derece mahkemesi kararında,³⁴ S.S. Bursa Ekmek Fabrikaları Sanayi İmalat ve Satış Kooperatifi’ne üye olan davalıya karşı, kooperatif tarafından tespit edilen bakkalların dışındaki bakkallara kooperatifin tespit ettiği fiyattan daha düşük fiyatla satış yapması üzerine kooperatifin kendisine para cezası vermesi ve bu cezayı ödememesi nedeniyle haksız rekabet davası açılmış ve neticesinde bu dava reddedilmişti. Mahkeme verdiği red kararının gerekçesinde *“Kanun koyucunun haksız rekabeti müeyyide altına koyduğu kadar kişinin serbest rekabet hakkını da koruduğu hatta haksız rekabet hükümleri kişinin serbest rekabetini sağlayan hukuk düzeninin bir parçası olduğunu ... marka taklit ederek piyasadan pay koparmak nasıl haksız rekabet ise, rakiplerin bir araya gelip aralarında anlaşıp daha ucuza satılabilecek bir metayı daha yüksek bir fiyatta piyasaya empoze etmelerinin de aynı nitelikte haksız rekabet olduğunu, zira bu durumda da serbest rekabetin ortadan kaldırıldığını ... davaya konu edilen fiyat anlaşmalarının dünyanın her yerinde ağır müeyyidelerle karşılandığını keza belirli bir muhitten başka bayi ve bakkallara mal satma kararının dahi aynı şekilde mütalaa edilebileceğini...”* ifade ederek rekabeti sınırlayıcı uygulamaların haksız rekabet oluşturabileceğini belirtmiş ve karar Yargıtay 11. Hukuk Dairesi tarafından da onanmıştır.³⁵ Rekabet hukukunun konuları içerisinde yer alan fiyat tespiti ve pazar paylaşımına ilişkin olaydaki uyuşmazlık, haksız rekabet çerçevesinde değerlendirmeye alınmıştır. RKHK’nın henüz yürürlükte olmadığı bu dönemde haksız rekabet kuralları ile uyuşmazlığın çözüme bağlandığı bu karar, rekabetin korunmasına ilişkin bir kanunun gerekliliğine olan önemi açıkça ortaya koymaktadır.

³⁴ Bursa 3. Asliye Hukuk Mahkemesi, E. 1987/170, K. 1987/911 (Güven, s. 141).

³⁵ Güven, s. 141-142.

Esasen rekabet hukukunun konusunu oluşturan fiyat tarifeleri, haksız rekabet hukuku kapsamında bazı Yargıtay kararlarına da konu olmuştur. Fiyat tarifesinin konu alındığı bir Yargıtay kararında³⁶ “... *asgari ücret tarifesinin esnaf odaları tarafından esnafı ve tüketiciyi korumak amaçlı düzenlendiği, bu tarifeye aykırı olarak tarifenin yarısının da altında ve daima sürekli olarak satış yapmanın aynı işi yapan diğer esnaf açısından haksız rekabet oluşturacağı gerekçesiyle davanın kabulüne, davalının uyguladığı asgari fiyat tarifesi altında kalan ve devamlılık arz eden fiyat uygulamasının haksız rekabet teşkil ettiğinin tespiti ile ... haksız rekabetin önlenmesine karar verilmiştir.*” denilmek suretiyle, fiyat tarifelerine aykırı davranmanın haksız rekabete yol açtığı tespit edilmiştir. Bir başka kararında,³⁷ Yargıtay, “*Ticaret ve Sanayi Odası tarafından belirlenen fiyat tarifesinde 250 gram ekmeğin fiyatının 70 kuruş olarak belirlendiğini, ... Mahkemece, iddia, savunma ve benimsenen bilirkişi raporuna göre, dava tarihinde standart 250 gr beyaz ekmeğin 70 kuruş birim fiyattan satılması maliyetler gereği olduğu halde davalıların bu maliyetlerin altında 40 kuruşa ekmeğin sattıkları, ayrıca bunu vitrinlerine astıkları tabelalar ile çevreye duyurdukları, davalıların bu eylemlerinin 6102 sayılı TTK’nın 56. maddesinde düzenlenen haksız rekabet fiilini oluşturduğu, ... eylemlerinin 6102 sayılı TTK’nın 56/1-a maddesine göre haksız rekabet olduğunun tespitine*” şeklinde verdiği kararında, fiyat tarifesinin altında satılan ürünün maliyet altı satış olduğunu ve haksız rekabete yol açtığını belirtmiştir.

Fiyat tespitine ilişkin benzer bir davaya konu olan olayda, Yargıtay HGK, davalının esnaf odası tarafından belirlenen ücret tarifesinin altındaki fiyatlarla hizmet sunmasının haksız rekabet oluşturup oluşturmadığının tespiti noktasında, TTK md.55/1-a-6’da belirtilen tedarik fiyatının altında satış yapmak ile TTK md.55/1-e’de ifadesini bulan iş şartlarına uymamak hükümleri çerçevesinde inceleme yapılması gerektiğini; davalının eyleminin haksız rekabet teşkil edip etmediğinin tedarik fiyatının altında satış yapıp yapmadığı veya iş şartlarına uyup uymadığı hususları kapsamında sektör ve muhasip bilirkişilerin uzmanlık alanlarına giren konularda verdikleri raporlar gözetilerek karar verilmesi gerekirken, belirtilen bu irdelemeler yapılmadan karar verildiğinden davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkemenin direnme kararının bozulmasına hükmetmiştir.³⁸ Rekabet Kanununun kabulü ile birlikte ücret tarifesi³⁹ düzenlenerek fiyat tespitine gidilen bu olay rekabet hukuku açısından da uygulama alanı bu-

³⁶ Yarg. 11. HD, T. 11.3.2014, E. 2013/15569, K. 2014/4655 sayılı karar (Lexpera İçtihat, 17.09.2021).

³⁷ Yarg. 11. HD, T. 23.6.2014, E. 2014/5946, K. 2014/11805 sayılı karar (Lexpera İçtihat, 17.09.2021).

³⁸ Yarg. HGK, T. 11.12.2018, E. 2017/117, K. 2018/1883 sayılı karar (Lexpera İçtihat, 12.09.2021).

³⁹ “Fiyat (ücret) tarifeleri, kapsadıkları mal ve hizmetlere ilişkin olarak uygulanması gereken, ilgili mal veya hizmeti sunan gerçek veya tüzel kişilerin, müşterilerinden talep edebileceği asgari, azami ya da sabit bedelleri içeren ve mevzuatta öngörülen kamu kuruluşları tarafından hazırlanan resmi nitelikte tarifelerdir.” Özkan, Fiyat Tarifeleri, s. 921; Özkan, Aykırılık, s. 154.

lur. Ücret tarifeleri özünde fiyat tespitini içerdiğinden, bu tarifelerin RKHK md.4 kapsamında değerlendirilmesi gerekir. Bağlayıcı nitelikte olan ve ücret tarifesine uyulmadığı takdirde yaptırımın gündeme geleceği fiyat tespitleri, doğrudan fiyata müdahale teşkil edeceğinden, rekabet hukuku uyarınca kendiliğinden (*per se*) yasak kabul edilir. Bağlayıcı niteliği olmayan ve tavsiye niteliğinde sunulan ücret tarifeleri ise bu durumdan istisna tutulur.

Bir başka davada, Yargıtay, maliyet fiyatının altında satış yapan davalının ürünlerini “*tedarik fiyatının altında ve süreklilik arz eder şekilde perakende olarak satışa sunmasının*” haksız rekabet teşkil ettiğine dair karar vermiştir.⁴⁰ Bu davada, mahkemenin, “... *eylemin vuku bulunduğu tarih itibariyle tane maliyet fiyatının 0.83 TL olduğu ve bu haliyle davalının satış bedelinin çok üzerinde bir maliyet oluşturduğu, mevcut durumun haksız rekabet oluşturduğu gerekçesiyle davacının davasının kabulü ile davalının yaptığı eylemin haksız rekabet teşkil ettiğinin tespitine...*” demek suretiyle karar kıldığı hükmü, Yargıtay tarafından doğru ve uygun bulunarak onanmıştır.

Son yıllarda Yargıtay kararlarında, belirlenen ücret tarifelerinin altında yapılan satışlar, haksız rekabet hukuku açısından özellikle TTK md.55/1-e’de düzenlenen iş şartlarına uymama bendi kapsamında dürüstlük ilkesine aykırı kabul edilmektedir.⁴¹ Buna örnek bir kararda⁴² Yargıtay, “... *davacı ... tarafından 250 gr francalı ekmeğin fiyatının 80 kuruş olarak tespit edilmesine rağmen, davalının 250 gr francalı ekmeği tespit edilen fiyatın altında satmasının, 6102 sayılı TTK’nin 5/1-e maddesinde yer alan “İş şartlarına uymamak; özellikle kanun*

⁴⁰ “...mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasa aykırı bir yön bulunmamasına davalının ürünlerini tedarik fiyatının altında ve süreklilik arzeder şekilde perakende olarak satışa sunduğunun anlaşılması olmasına (TTK. m.55/1, a-6) göre, davalı vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir.” Bkz. Yarg. 11. HD, T. 4.10.2017, E. 2016/2803, K. 2017/5044 sayılı karar (Lexpera İçtihat, 15.09.2021).

⁴¹ Kararlar için bkz. Yarg. 11. HD, T. 11.12.2017, E. 2016/8790, K. 2017/7058; Yarg. 11. HD, T. 24.9.2018, E. 2017/368, K. 2018/5633; Yarg. 11. HD, T. 7.10.2019, E. 2018/5175, K. 2019/6250; Yarg. 11. HD, T. 11.6.2020, E. 2019/3681, K. 2020/2817 sayılı kararlar (Yargıtay Karar Arama, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> 16.09.2021).

⁴² Yarg. 11. HD, T. 11.12.2017, E. 2016/8790, K. 2017/7058 (Lexpera İçtihat, 16.09.2021). Benzer yönde karar için bkz. “... *davacı ... tarafından 250 gr francalı ekmeğin fiyatının 80 kuruş olarak tespit edilmesine rağmen, davalının 250 gr francalı ekmeği tespit edilen fiyatın altında satmasının, somut uyumsuzlukta uygulanması gereken 6102 sayılı TTK’nin 5/1-e maddesinde yer alan “İş şartlarına uymamak; özellikle kanun veya sözleşmeyle, rakiplere de yüklenmiş olan veya bir meslek dalında veya çevrede olağan olan iş şartlarına uymayanlar dürüstlüğe aykırı davranmış olur” hükmü uyarınca, bu işi yapanlara karşı haksız rekabet teşkil ettiği kabul edilmelidir. Bu durumda, mahkemeye, davalının kabulünde olan ve tespit edilen fiyattan daha ucuza ekmeğin satması eyleminin TTK’nin 5/1-e maddesi uyarınca aynı işi yapanlara karşı haksız rekabet teşkil ettiği gözetilerek davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken, yanlıgılı değerlendirmeye dayalı yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamış, kararın davacı yararına bozulması gerekmiştir.*” Bkz. Yarg. 11. HD, T. 20.11.2017, E. 2016/12821, K. 2017/6321 sayılı karar (Lexpera İçtihat, 15.09.2021).

veya sözleşmeyle, rakilere de yüklenmiş olan veya bir meslek dalında veya çevrede olağan olan iş şartlarına uymayanlar dürüstlüğü aykırı davranmış olur” hükmü uyarınca, bu işi yapanlara karşı haksız rekabet teşkil ettiği kabul edilmelidir. Bu durumda, mahkemece, davalının kabulünde olan ve tespit edilen fiyattan daha ucuza ekmek satması eyleminin TTK’nın 55/1-e maddesi uyarınca aynı işi yapanlara karşı haksız rekabet teşkil ettiği gözetilerek davanın kabulüne karar verilmesi...” diyerek, fiyat tarifesinin altında satılan ekmeğin iş şartına uyulmaması gerekçesiyle haksız rekabet oluşturduğuna hükmetmiştir.

Esnaf odaları birliği tarafından hazırlanan berberlere ilişkin düzenlenen azami fiyat tarifelerine aykırı fiyat uygulayan berberin, diğer esnafar açısından haksız rekabet oluşturduğu sonucuna vardığı yerel mahkeme kararını, Yargıtay, “... asgari ücret tarifesinin esnaf odaları tarafından esnafı ve tüketiciyi korumak amaçlı düzenlendiği, bu tarifeye aykırı olarak tarifenin yarısının da altında ve daima sürekli olarak satış yapmanın aynı işi yapan diğer esnaf açısından haksız rekabet oluşturacağı gerekçesiyle davanın kabulüne, davalının uyguladığı asgari fiyat tarifesi altında kalan ve devamlılık arz eden fiyat uygulamasının haksız rekabet teşkil ettiğinin tespiti” demek suretiyle isabetli bularak onamıştır.⁴³ Karardan anlaşıldığı üzere, esnaf odaları birliği tarafından açıklanan fiyat tarifesine uymayan esnafın, aynı işi yapan diğer esnafara karşı haksız rekabette bulunduğu hükmedilmiştir.

Ancak doktrinde fiyat rekabetinin, rakiplerin ticari menfaatlerine zarar verse bile haksız rekabet oluşturmayacağına ilişkin haklı bir eleştiri yapılmıştır.⁴⁴ Tarifenin altında olsa da düşük fiyatla satış yapmanın sonucunda rakilere üstünlük sağlanmasının haksız rekabete yol açmayacağı, bu durumun açıkça rekabetin kendisi olduğu Özkan tarafından belirtilmiştir.⁴⁵ Öyle ki, fiyat rekabetinde rakiplerin ticari menfaatleri zarar görse dahi bu durum haksız rekabet oluşturmaz.

Fiyat tarifelerine uymamanın iş şartlarına uymama örneği olduğunun, TTK’da açıkça düzenlenmemiş olmasına karşın Yargıtay kararlarında kendini gösterdiği; mehz mevzuatta iş şartlarının, çalışma hayatına ilişkin, iş hukukundan doğan şartlar olarak değerlendirilmesine karşın Yargıtay’ın bu kavramı geniş yorumlaması sonucu fiyat tarifelerine aykırılığın da Türk hukukunda iş şartlarına uymama kapsamında ele alındığına ilişkin, Özkan, isabetli bir eleştirel yaklaşım benimsenmiştir.⁴⁶ Eroğlu da aynı yönde olmak üzere, özellikle, kamu hukuku bağlamında yaptırımlara tabi olan hususların (sigortasız işçi çalıştırılması, vergi

⁴³ Yarg. 11. HD, T. 11.03.2014, E. 2013/15569, K. 2014/4655 (Lexpera İçtihat, 20.09.2021).

⁴⁴ Güven, s. 104-105; Özkan, Fiyat Tarifeleri, s. 967.

⁴⁵ Özkan, Fiyat Tarifeleri, s. 966; Özkan, Aykırılık, s. 176.

⁴⁶ Özkan, Aykırılık, s. 177.

kaçırma vb.)⁴⁷ iş şartı olarak kabul edilerek haksız rekabet hâllerinden sayılmasının yerinde olmadığına ve iş şartlarının yalnızca o işin yapılması için gereken, uyulması zorunlu olan kurallar olarak ele alınmasının gerektiğine ilişkin görüşleri sürmüştür.⁴⁸

Nomer Ertan ise mal veya hizmet üreten ve ilgili esnaf odasına üye olan esnaflar açısından tespit edilen fiyat tarifelerinden daha yüksek ücretle mal ve hizmet satışı yapılmasının iş şartlarına aykırılık kapsamında haksız rekabet teşkil ettiğine ilişkin görüşü benimsemiş ve tespit edilen bu fiyatların sadece söz konusu mal veya hizmeti sunan ve odaya üye olan esnaflar bakımından bağlayıcı olduğunu belirtmiştir.⁴⁹ Böylece, bu fiyat tarifelerinin odaya üye esnaflar dışındaki kimseler (örneğin, tacirler) açısından bağlayıcılığının olmadığını savunmuştur.

Piyasada, özellikle esnaf ve tacirler arasında, herkesin aynı fiyat uygulamasını benimsemesi arzu edilmekte ve tüm katılımcıların fiyat tarifelerine uyması gerektiği anlayışı benimsenmektedir. Hatta fiyat tarifelerine aykırı tutum sergileyen katılımcıların, rekabetin temel ilkesi olan dürüstlüğe zarar verdiği inaniştir. Halbuki mal veya hizmet sunanlar arasında uygulanan farklı fiyat politikasıyla piyasada yer almaya çalışan katılımcılar, özgür rekabet ortamında dürüst rekabet ilkesi kapsamında hareket etmektedirler. Çünkü rekabet bir yarış ortamı, bir üstünlük sağlama piyasasıdır. Fiyat konusunda rekabete girmenin dürüstlük ilkesine zarar verdiğinin ileri sürülmesi, rekabet olgusuna olan ihtiyacın anlaşılmadığının

⁴⁷ Bir işletmenin sigortasız işçi çalıştırmasının TTK m.55/1-e kapsamında değerlendirilemeyeceğini; sigortasız işçi çalıştırmanın Türkiye’de yaygın bir uygulama olduğunu ve bu durumun zaten SGK’ya göre gerekli yaptırımlarının bulunduğu; bu sebeple sigortasız işçi çalıştıran ile sigortalı işçi çalıştıran işletmeler arasında bu açıdan haksız rekabeti kabul etmenin mümkün olmadığını belirten görüş için bkz. Reha Poroy ve Hamdi Yasaman, *Ticari İşletme Hukuku*, 16. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2017, s. 392. Hem sigortasız işçi çalıştırılmasının hem de vergi vermemenin TTK m.55/1-e kapsamında haksız rekabet olduğuna ilişkin aksi yönde görüş için bkz. Nomer Ertan, s. 346; Şaban Kayıhan, *Ticari İşletme Hukuku*, 6. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2019, s. 265; İlhami Güneş, *Uygulamada Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları ve Haksız Rekabet Davaları*, 5. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2018, s. 201.

⁴⁸ Muzaffer Eroğlu, “Uber Uygulaması ve Rekabet Sorunları”, *Uluslararası Ticaret ve Tahkim Hukuku Dergisi (UTTDER)*, C. 8, S. 2, 2019, s. 400. Booking.com davasının konusunu teşkil eden Booking.com’un Türkiye’de yerleşik otel, konaklama tesislerinin pazarlanması ve pazarlanmasına aracılık edilmesi yönündeki faaliyetleri karşılığında ticari kazanç elde etmesine rağmen Türkiye’ye vergi vermesi sebebiyle TTK md.55/1-e uyarınca iş şartlarına uymayarak haksız rekabete yol açtığı iddiası ile ilgili olarak; vergisel boyutun işin tamamen kamusal alanına ait bir tartışma olduğu, ülkedeki vergi mevzuatının boşluğundan faydalanması nedeniyle ilgili teşebbüsün haksız rekabet yaptığı iddiasının yerinde olmadığı, nitekim vergi verilmemesinin iş şartı olarak ele alınması gerektiği, Booking.com’un vergisel boyut dışında örneğin seyahat acenteliği alanında herhangi bir iş şartını gerçekleştirmediği durumda bu ilgili faaliyetin TTK mdç 55/1-e kapsamında değerlendirilebileceğine ilişkin görüş için bkz. Eroğlu, s. 405. Booking.com davasına benzer bir dava olarak açılan Uber davasında da ileri sürülen vergi verilmemesinin iş şartı olarak değerlendirilerek haksız rekabet oluşturacağı iddiasının yerinde olmadığını belirten açıklamalar için bkz. Eroğlu, s. 412.

⁴⁹ Nomer Ertan, s. 346.

göstergesidir. Hiç kuşkusuz fiyat konusunda özgür rekabet ortamında rekabete girmenin dürüstlük ilkesine zarar verecek şekilde gerçekleştiği davranışlar olabilir. Örneğin TTK md.55/1-a-6'da öngörülen şartların gerçekleşmiş olması ihtimalinde tedarik fiyatının altında yapılan satışlarda dürüst rekabet ilkesi zarar görerek haksız rekabet meydana gelebilir. Bu kapsamda olmadığı sürece fiyat tarifelerinden farklı şekilde benimsenen fiyat politikalarının dürüst rekabete zarar verdiği şeklindeki yaklaşım, rekabet olgusunun özü ve amacı açısından doğru ve isabetli olmayacaktır. Nitekim böyle bir yaklaşım, rekabeti konu alan haksız rekabet ile rekabetin korunması alanları arasında bir çatışmanın olduğu sorunsalını gündeme getirecektir.

Fiyat tarifesinin konu olduğu Rekabet Kurulu kararında, konuyu rekabet hukuku açısından inceleyen Kurul, 02-04/40-21 sayılı ve 22.01.2002 tarihli Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ("TMMOB") kararında,⁵⁰ TMMOB tarafından kendisine bağlı birliklerin meslek odalarının asgari ücret tarifelerinin ve TMMOB üyesi olan Şehir Plancılar Odası'nın şehir plancıların asgari ücret tarifelerini belirlemesi suretiyle RKHK md.4 hükmünü ihlal ettiği iddiasıyla açılan soruşturma kapsamında, ETK kapsamında düzenlenen haksız rekabet ihlallerinin kapsamını açıklayarak incelemede bulunmuştur. Buna göre Rekabet Kurulu, ETK düzenlemesindeki haksız rekabet ihlallerinin kapsamını belirledikten sonra, bu düzenlemeler ile RKHK düzenlemeleri arasında bir ayırım olduğu tespitinde bulunarak, "haksız rekabet" ile RKHK'nın konusu olan "rekabet ihlali" kavramlarının farklı olduğunu belirtmiştir.

Kurul, RKHK düzenlemesi ile uyumsuzluk konusu olan asgari fiyat uygulamalarına ilişkin teşebbüs birliği kararlarının yasaklandığını, fiyat rekabetinin ise ETK kapsamında düzenlenen haksız rekabet kavramı ile bir ilgisinin bulunmadığını ifade etmiştir. Kurul yapmış olduğu bu değerlendirmede, haksız rekabeti önlemeye yönelik düzenlemelerin meslek örgütleri tarafından düzenlenebilecek kurallar arasında olduğunu belirtmiştir. Rekabet Kurulu, meslek örgütlerinin mesleği ve meslek mensuplarını korumak ve geliştirmek amaçlı olarak belirli bir düzeyde kalmak şartıyla, meslek örgütlerinin düzenlemeler yapmasını kabul etmiş olsa da meslek örgütlerinin yapmış olduğu bu düzenlemelerle rekabet arasındaki dengenin mutlaka sağlanması gerektiğini vurgulamış ve haksız rekabet konusunda meslek örgütlerinin önlem almalarının meslek ahlakına uygun olduğu değerlendirmesinde bulunmuştur. Ancak Kurul meslek ahlakının sınırlarını çizerken, üyeler arasında rekabetin kısıtlanması ve böylece mesleki gelişmenin yavaşlaması ve tüketicilerin zarar görmesinin bu kavram içerisinde değerlendirilemeyeceğini belirtmiştir.

⁵⁰ RK, T. 22.01.2002, Dosya Sayısı: S.R./01-6 (Soruşturma), Karar Sayısı: 02-04/40-21 (Çevrimiçi) <https://www.rekabet.gov.tr/Karar?kararId=fd84e331-e411-4344-a854-5b3003eb4532> (Erişim Tarihi: 08.09.2021).

TMMOB yapmış olduğu savunmada, soruşturma konusu yönetmeliğin rekabeti değil, haksız rekabeti önleyici nitelikte olduğu ve haksız rekabetin önlenmesi için ilgili mesleğin koşullarında özgür rekabetin önlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Kurul, TMMOB'nin bu savunmasını, olay konusu fiyat rekabetine ilişkin düzenlemenin TTK kapsamında düzenlenmekte olan haksız rekabet kavramıyla bir ilişkisinin bulunmadığını belirterek reddetmiştir. Ayrıca Kurul önemli bir tespitte bulunarak, haksız rekabeti engellemek amacıyla rekabeti kısıtlayıcı davranışlarda bulunulmasının, bu davranışların hukuka uygunluğunu sağlamayacağını belirtmiştir. Sonuç olarak Kurul yapılan soruşturma sonucunda, TMMOB'nin ilgili yönetmeliğinin RKHK md.4 hükmünü ihlal ettiğine karar vermiştir.⁵¹

Kanaatimizce, Rekabet Kurulu tarafından fiyat rekabetinin ETK tarafından düzenlenen haksız rekabet kavramıyla bir ilgisinin bulunmadığı tespiti hatalı olmakla birlikte, haksız rekabet düzenlemelerinin teşebbüs birliklerine RKHK'daki hükümleri ihlal edecek şekilde fiyat rekabeti ile ilgili düzenleme hakkı tanımadığı hususunun belirtilmesi isabetli olmuştur. Nitekim haksız rekabet hükümlerinin rekabet hukuku kurallarının ihlaline sebep olabilecek uygulamalara imkân sağlayacak böyle bir amacı bulunmamaktadır. Hiç kuşkusuz, teşebbüsler arasında haksız rekabeti önlemek amacıyla yapılmış olan bir anlaşmanın veya verilmiş olan bir teşebbüs birliği kararının, RKHK ile düzenleme alanı bulan rekabetin korunması hükümlerine aykırılık teşkil etmesi hâli, bu anlaşmanın grup veya bireysel muafiyet şartlarını karşılamadığı bir durumda hukuka aykırı olarak kabul edilecektir. Herhangi bir pazarda faaliyet göstermekte olan teşebbüsler, haksız rekabet ihlalleri dolayısıyla uğradığı zararları ise TTK haksız rekabet hukuku düzenlemeleri uyarınca karşılayabileceklerdir.

Sonuç

Fiyatların serbestçe belirlenmesi, serbest piyasa ekonomisinin bir gereğidir. Ancak hiç kuşkusuz, bu hakkın sınırsız olarak kullanılmasına hem rekabetin korunması hukuku hem de haksız rekabet hukuku tarafından izin verilmemiştir. Kamu kuruluşları tarafından hazırlanan fiyat tarifeleri de piyasa ekonomisinin temel ilkelerinden biri olan fiyat serbestisine zarar veren uygulamalardır. Bu uygulamalar rekabetin korunması hukuku kapsamında incelenmesi gereken konular-

⁵¹ Özellikle büyük marketlerin tarifede belirlenen azami fiyatın altında ekmek satmasının fırıncı esnafını rekabet edemez hâle getirdiğinden bu durumun haksız rekabet oluşturduğu gerekçesine dayanan TESK (Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu)'ün ekmek fiyat tariflerine azami fiyatın yanında taban fiyatın da eklenmesini sağlamak üzere bir genelge hazırlayıp, bunu federasyon aracılığıyla ülke çapındaki birlik ve odalara göndermesi iddialarını inceleyen Rekabet Kurulu'nun, tarafların saiklerini dikkate almaksızın bunun yine de RKHK'nın 4. maddesini ihlal ettiğine ilişkin benzer yönde kararı için bkz. RK, T. 26.5.2006, Dosya Sayısı: 2003-3-42, Karar Sayısı: 06-36/461-123 (Çevrimiçi) <https://www.rekabet.gov.tr/Karar?kararId=0c27c23f-98f4-4883-8983-4e3c04bef324> (Erişim Tarihi: 06.09.2021).

dan biri olduğu gibi, haksız rekabet hukuku açısından da bazı yargı kararlarında değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Ancak, haksız rekabet hukuku kapsamında, piyasa katılımcılarının rakiplerinden bir ya da birkaçının ekonomik faaliyette bulunma hakkına zarar verecek nitelikte olsa dahi, fiyat tespiti içeren fiyat tarifelerine aykırı uygulamalarının haksız rekabet olarak nitelendirilmesi, dürüst ve özgür rekabet ilkesi kapsamında, doğru ve yerinde bir karar olarak görülmemelidir.

Fiyat tarifelerine uymayıp farklı fiyat politikası benimsenerek fiyat rekabetinde bulunan katılımcıların davranışları dürüstlük kuralıyla ilişkilendirilerek gerek tedarik fiyatının altında satış gerekçe gösterilerek gerekse iş şartına aykırılık olarak değerlendirilerek haksız rekabet olarak nitelendirilmesi, rekabet olgusunun anlam ve önemi ile bağdaşmadığı gibi, rekabete ilişkin düzenlemelerin konu alındığı bir diğer hukuk alanı olan rekabet hukuku ile de bir çatışma içerisinde bulunmasına sebep olmaktadır. Kanaatimizce fiyat tarifelerinin öngördüğü fiyatları farklı bir uygulama benimseyen piyasa katılımcılarının davranışları haksız rekabet teşkil etmez, aksine bu durum rekabetin bizzat kendisi olarak görülmesi ve rekabet hukukunun sağlamaya ve korumaya çalıştığı özgür rekabet ortamı kapsamında olumlu karşılanmalıdır.

Yasal sınırlar içinde, dürüstlük ilkesinin egemen olduğu bir ekonomik düzende gerçekleştirilen ticari faaliyet özgürlüğü ancak dürüst rekabet ilkesi bağlamında söz konusu olabildiğinden, haksız rekabet hukukunun yasakladığı davranış veya ticari uygulamalar, rekabet hukuku hükümleri ile korunan rekabet özgürlüğü ilkesini sınırlamamalıdır. Aksine rekabetçi piyasa yapısı hedefi bağlamında rekabet hukuku ile haksız rekabet hukukunun karşılıklı etkileşim içinde olduğu kabul edilmelidir. Piyasa ekonomisinde özgür rekabet ile dürüst rekabet sağlanmasının birbirini tamamlayan ve birbirleri ile karşılıklı etkileşim içinde olan hedefler olması, rekabet hukuku ile haksız rekabet hukukunun birbirinden farklı alanlar olduğu gerçeğini değiştirmez. Ancak aralarındaki bu farklılık, iki disiplinin birbiriyle çeliştikleri anlamına gelmez. Aralarında bir çelişkiden değil, ancak farklılıktan bahsedilebilir. Bu sebeple rekabetin dürüstlüğü ile rekabet serbestisini temel ilke edinen bu iki disiplin, birbiriyle çelişmeyen, birbirini tamamlayan hukuk alanlarıdır.

Kaynakça

- Alışkan, M., “Ticari İş Niteliğindeki Haksız Fiillerden Doğan Borçlara Avans Faiz Oranı Üzerinden Temerrüt Faizi Uygulanması”, *Teori ve Uygulamada Ticaret Hukuku - Makaleler*, İstanbul, 2019, s. 121-185.
- Alışkan, M., “Ticari İş Niteliğindeki Haksız Fiillerden Doğan Borçlara Avans Faiz Oranı Üzerinden Temerrüt Faizi Uygulanması”, *Legal Mali Hukuk Dergisi*, C. 4, S. 47, Kasım 2008, s. 2535-2582.
- Areeda, P., L. Kaplow and A. Edlin, *Antitrust Analysis - Problems, Text and Cases*, Sixth Edition, New York, Aspen Publishers, 2004.
- Arkan, S., *Ticari İşletme Hukuku*, Yirmi Beşinci Bası, Ankara, BTHAE Yayını, 2019.
- Arnold, R., “English Unfair Competition Law”, *Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law*, Münih, No. 44, 2013, s. 63-78.
- Arslanlı, H., *Kara Ticareti Hukuku Dersleri - Umumi Hükümler*, 2. Baskı, İstanbul, 1959.
- Aslan, İ. Y., *Rekabet Hukuku Teori-Uygulama-Mevzuat*, 5. Baskı, Bursa, Ekin Kitabevi Yayını, 2017.
- Ateş, M., *Rekabet Hukukuna Giriş*, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2019.
- Bektaş, İ., “Haksız Rekabet Hukukunda Dürüst ve Bozulmamış Rekabeti Sağlama Amacı (TTK m.54) ve İşleyen Rekabet Ölçütü”, *Batider*, C. XXXIV, S. 3, 2018, s. 277-310.
- Berzek, A. N., *Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri*, 12. Baskı, İstanbul, Beta Yayıncılık, 2020.
- Callmann, R., “Unfair Competition and Antitrust: Coexistence within Complementary Goals”, *Antitrust Bulletin*, Vol. 13, Issue 4, 1968, s. 1335- 1346.
- Çınar Karabağ, N., *Türk Ticaret Kanunu'na Göre Haksız Rekabet ve Yaptırımları*, 2. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2019.
- Doğanay, İ., *Türk Ticaret Kanunu Şerhi Cilt: 1*, Ankara, Sevinç Matbaası, 1974.
- Dural, M. ve S. Sarı, *Türk Özel Hukuku Cilt I - Temel Kavramlar ve Medeni Kanununun Başlangıç Hükümleri*, 12. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2017.
- Eroğlu, M., “Uber Uygulaması ve Rekabet Sorunları”, *Uluslararası Ticaret ve Tahkim Hukuku Dergisi (UTTDER)*, C. 8, S. 2, 2019, s. 371-440.
- Eryürek, G., *Fiyat Üzerinden Haksız Rekabet*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Esen, Ş., “Rekabet Politikası, Rekabet Hukuku ve Rekabet Hukukundan Beklentiler”, *Bartın Üniversitesi İİBF Dergisi*, C. 1, S. 2, 2010, s. 1-14.
- Fox, E., “Rekabet Hukukunun Önemi ve Küreselleşen Dünyadaki Yeri”, *Rekabet Kurumu Perşembe Konferansları*, Ankara, 11 Kasım 2015, s. 121-138.
- Franko, N., “Haksız Rekabette Elde Edilmesi Muhtemel Menfaate Hüküm”, *Batider*, C. XIII, S. 3-4, 1986.
- Göle, C., *Ticaret Hukuku Açısından Aldatıcı Reklamlara Karşı Tüketicinin Korunması*, Ankara: BTHAE Yayın No: 149, 1983.

- Güneş, İ., *Uygulamada Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları ve Haksız Rekabet Davaları*, 5. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2018.
- Gürkaynak, G., *Türk Rekabet Hukuku Uygulaması İçin Hukuk ve İktisat Perspektifinden Amaç Tartışması*, Ankara, Rekabet Kurumu Yayın No: 134, 2003.
- Güven, P., *Rekabet Hukuku*, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2008.
- Güven, Ş., *Haksız Rekabet Hukukunun Amacı ve Koruduğu Menfaatler*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2012 (Güven).
- Hirsch, E. E., *Ticaret Hukuku Dersleri*, C. 1, İstanbul, 1939.
- İmregün, O., *Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri*, İstanbul, 1995.
- Jones, A. and B. Sufrin, *EU Competition Law*, Fourth Edition, New York/United States, Oxford University Press, 2011.
- Kaplan, A. G., *Elektronik Ortamda İşlenen Haksız Rekabet Halleri*, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Kayıhan, Ş., *Ticari İşletme Hukuku*, 6. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2019.
- Kendigelen, A., *Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, 3. (Tıpkı) Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2016.
- Nomer Ertan, F., *Haksız Rekabet Hukuku*, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, Haziran 2016.
- Oğuzman, K. ve N. Barlas, *Medeni Hukuk Giriş-Kaynaklar-Temel Kavramlar*, 23. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2017.
- Örs, F. H., *Türk Hususi Hukukunda Haksız Rekabet, Hukuki Mahiyeti ve Rekabet Hakkının Himayesi*, Ankara, 1958.
- Özdemir, N., “Türk Hukukunda Haksız Yarışma (Rekabet)”, *Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi*, C. 1, S. 2, 1969, s. 1-22.
- Özkan, A. F., “İş Şartlarına Uymama Nedeniyle Haksız Rekabet Hali Olarak Fiyat Tarifelerine Aykırılık”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi (TAAD)*, Yıl: 10, S. 37, Ocak 2019, s. 133-180 (Özkan, Aykırılık).
- Özkan, A. F., “Rekabet Hukukunda Fiyat Tarifeleri”, *Prof. Dr. Sabih Arkan’a Armağan*, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2019, s. 919-974 (Özkan, Fiyat Tarifeleri).
- Öztek, S., “Haksız Rekabete İlişkin Yeni İsviçre Düzenlemesinin Öngördüğü Bazı Haksız Rekabet Halleri”, *Prof. Dr. Jale Akipek’e Armağan*, Konya, 1991, s. 417-429.
- Pınar, H., “Rekabet Hukuku ile Haksız Rekabet Hukuku İlişkisi”, *Rekabet Dergisi*, 15(2), 2014, s. 59-87.
- Poroy, R. ve H. Yasaman, *Ticari İşletme Hukuku*, 16. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2017.
- Sarıkaya, S., *Haksız Rekabet Hukukunda Sözleşmeyi İhlale veya Sona Erdirmeye Yöneltilme*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2015.
- Stockmann, K., “Sosyal Piyasa Ekonomisinde Rekabetin Fonksiyonları ve Korunması”, çev. M. Ögüt, *Sosyal Piyasa Ekonomisi*, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayın Serisi: 4, 1992, s. 17-39.

- Şehirli Çelik, F. H., *Tasarımların Haksız Rekabet Hükümlerine Göre Korunması*, Ankara, BTHAE Yayın No: 483, 2014.
- Şenocak, K., “İşletme Personelinin Ayarılması Meselesinin Haksız Rekabet Hükümleri Çerçevesinde (TTK m.56 vd.) Değerlendirilmesi”, *AÜHFD*, C. 50, S. 2, 2001, s. 193-246.
- Türk, H. S., “Sosyal Piyasa Ekonomisinde Rekabetin Düzenlenmesi”, *Batider*, C. XIII, S. 2, 1985, s. 119-130.
- Ülgen, H., M. Helvacı, A. Kaya ve N. F. Nomer Ertan, *Ticari İşletme Hukuku*, 6. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2019.
- Yasaman, H., “Haksız Rekabet Hukukunun Amacı ve Kapsamı”, *İsviçre Borçlar Kanunu'nun İktibasının 80. Yılında İsviçre Borçlar Hukuku'nun Türk Ticaret Hukuku'na Etkileri*, İstanbul, Vedat Yayıncılık, 2009, s. 1-82.
- Yaşar, S. B., “Rekabet Hukuku ve Haksız Rekabet Hukuku İlişkisi”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2020.
- Yılmaz, A., *Haksız Rekabet Hukukunda Genel İşlem Şartı Kullanımı*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2015 (Yılmaz, Abdüssamet).
- Yılmaz, M., “Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Haksız Rekabete İlişkin Genel Hükümlerin Karşılaştırılması ile Kötüleme ve Reklamlara İlişkin Özel Haksız Rekabet Halleri”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C. 80, S. 4, 2006, s. 1478-1536 (Yılmaz, Mehmet).